

škol bohužel nevytváří potřebné podmínky pro snižování typicky nižší úrovně přírodovědné gramotnosti žáků těchto oborů při jejich vstupu do středního vzdělávání.

Pouze v necelé třetině navštívených hodin výuky přírodovědných předmětů na 2. stupni základních škol¹² byla zaznamenána velmi podnětná pracovní atmosféra. Vyhodnocení přitom silně ukázalo na pozitivní vliv metodické rozmanitosti realizace vyučovací hodiny na vysokou podnětnost pracovní atmosféry. Vliv dalších faktorů (např. hospitovaný předmět, počet žáků ve třídě) byl méně významný, o něco častěji se velmi podnětná pracovní atmosféra vyskytla ve spojení s využitím digitálních technologií ve výuce, respektive s využitím problémové výuky, žákovských experimentů a více individualizované výuky.

Tabulka č. 6 Cíl, organizace a atmosféra hodiny (podíl hospitací komplexní inspekční činnosti s výskytem hodnoceného jevu)

Hodnocený jev	ZŠ (2. stupeň)		Gymnázia		Maturitní obory SOŠ		Nematuritní obory SOŠ	
	přírod. před.	celkem	přírod. před.	celkem	přírod. před.	celkem	přírod. před.	celkem
Nejpozději po skončení vyučovací hodiny byl žákům cíl zřejmý	70 %	67 %	72 %	70 %	74 %	69 %	67 %	62 %
Hodina měla spád, byla dobře organizačně promyšlena a realizována	61 %	62 %	64 %	68 %	52 %	62 %	54 %	55 %
Hodina působila na žáky jednotvárně	21 %	20 %	20 %	16 %	31 %	21 %	30 %	23 %
Téměř všichni žáci pracovali po většinu hodiny se zájmem	67 %	67 %	70 %	73 %	51 %	66 %	33 %	58 %
Ve vztahu k učiteli a mezi žáky panovala v průběhu hodiny příjemná atmosféra	73 %	74 %	72 %	78 %	78 %	78 %	61 %	72 %

Pozn.: Kategorie „přírod. před.“ zahrnuje fyziku, chemii, přírodopis/biologii, zeměpis/geografii a jiné přírodovědné předměty.

3.3.2 Metody, formy a obsah výuky

Průběh vzdělávání v přírodovědných předmětech je zásadním způsobem utvářen volbou metod a forem vlastní výuky. Vyučovací hodiny přírodovědných předmětů byly v tomto ohledu častěji realizovány s využitím metod a forem výuky vyžadujících nižší aktivitu žáků, přičemž na středních školách byla více než polovina hodin dominantně vedena hromadnou (frontální) výukou, která navíc byla o něco častěji hodnocena jako méně účelná ve srovnání s jinými metodickými přístupy (viz tabulka č. 7). Indikuje to rozsáhlé příležitosti pro obohacení průběhu vzdělávání prostřednictvím účelnějšího střídání metod a forem výuky, přičemž pozitivní podpůrnou roli v tomto ohledu může hrát v hodinách pozorované časté spojení obsahu výuky s řešením reálných situací ze života žáků (viz tabulka č. 7).

Metody a formy výuky je ovšem potřeba vnímat v širších souvislostech konkrétních vzdělávacích situací a vyvarovat se zjednodušujících pohledů na správnost či nesprávnost

¹² Hospitace tematické inspekční činnosti.